

17.11.2017

EOAK/2441/2017

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Ulla-Maija Lindström

ENNAKKOÄÄNESTYKSEN JÄRJESTELYT TUUSULAN KUNNASSA

1 ASIA

Määräsin kaksi eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiestä suorittamaan 4.4.2017 ennalta ilmoittamattoman tarkastuksen satunnaisesti valituissa kuntavaalien 2017 ennakkoäänestyspaikoissa. Tarkastuksen tavoitteena oli selvittää ennakkoäänestyspaikkojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä tilojen yleistä järjestystä ja äänestystapahtuman sujuvuutta. Tarkastuksessa todetut havainnot ja sovellettavat oikeusohjeet ovat tämän päätöksen liitteenä olevassa tarkastuspöytäkirjassa (EOAK/2164/2017).

Tuusulassa tarkastettava ennakkoäänestyspaikka oli Riihikallion koulu, Pellavamäentie 15, 04320 Tuusula. Riihikallion koulun ennakkoäänestyspaikassa havaittiin tarkastuspöytäkirjassa todettuja puutteita.

Edellä todetun johdosta otin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla omasta aloitteestani tutkittavaksi, oliko ennakkoäänestyspaikkojen vaalijärjestelyt toteutettu asianmukaisesti.

2 SELVITYS

Oman aloitteeni johdosta hankittiin Tuusulan kunnanhallituksen lausunto ja keskusvaalilautakunnan selvitys. Niissä todettiin seuraava.

Keskusvaalilautakunnan kokouksessa 16.5.2017 § 43 todettiin, että äänestyspaikoilla ei ole ollut käytössä ns. esteetöntä äänestyskoppia, mutta ennakkoäänestystiloissa vaalisalaisuus oli pystytty turvaamaan siten, että äänestäjät ohjattiin sermillä erotettuun tilaan. Vaalipäivän äänestyksessä vaalilautakunnat olivat joko rakentaneet sermeillä erotetun tilan (liitteenä kuva Lepolan koululta) tai peittäneet yhden äänestyskopin alaosan suojapaperilla niin, että on muodostunut näköeste. Lisäksi äänestäjille oli annettu kirjoituslusta.

Seuraavia vaaleja varten kaikille ennakkoäänestys- ja äänestyspaikoille hankitaan esteettömät äänestyskopit ja muutkin tarkastuspöytäkirjassa mainitut epäkohdat ja puutteet pyritään korjaamaan.

Keskusvaalilautakunta päätti puheenjohtajan ehdotuksesta päättää antaa edellä olevan selvityksen äänestyspaikkojen vaalijärjestelyjen toteutuksesta Tuusulassa.

Kunnanhallitus kokouksessaan 22.5.2017 § 239 päätti merkitä eduskunnan oikeusasiamiehen kansliassa laaditun tarkastuspöytäkirjan tiedoksi, yhtyä keskusvaalilautakunnan selvitykseen ja todeta, että sekä ennakkoäänestyspaikoista että vaalipäivän äänestyspaikoista päätettäessä ja järjestelyissä äänestyspaikoilla pyritään ottamaan huomioon tarkastuspöytäkirjassa esille tuodut oikeusohjeet ja turvaamaan esteettömyys ja vaalisalaisuuden turvaaminen

3 RATKAISU

Ennakkoäänestyspaikkojen tarkastuksessa tehtyjen havaintojen perusteella Riihikallion koulun ennakkoäänestyspaikassa oli todettavissa puutteita. Äänestyspaikan läheisyydessä ei ollut erillistä invapysäköntipaikkaa. Ulko-ovi oli raskas ja korkea kaksiosainen kynnyksensä saattoi estää

vammaisen henkilön pääsyn äänestyspaikkaan. Äänestystilana oli yksi luokkahuoneesta erotettu pienehkö tila. Pyörätuolia käyttävälle ei ollut omaa koppia. Näille äänestäjille tarjottiin syliin asetettava alusta ilman minkäänlaisia näköesteitä. Avustajien mukaan luokkatilan takaosassa oli mahdollista äänestää siten, että vaalisalaisuus säilyy. Tarkastusaikana käytössä ei enää ollut suurennuslasia, sillä se oli hävinnyt. Tilassa ei ollut induktiosilmukkaa. Koska koulupäivä edelleen jatkui, koulun ala-aulassa oli hälinää ja melua.

Panen tyydytyksellä merkille, että saadun selvityksen mukaan vaalipäivän äänestystä varten oli jo ryhdytty erityisjärjestelyihin pyörätuolia käyttävien äänestäjien vaalisalaisuuden turvaamiseksi. Keskusvaalilautakunta on ilmoittanut hankkivansa seuraavia vaaleja varten niin sanotut esteettömät äänestyskopit ja kunnanhallituksen lausunnon mukaan äänestyspaikoista päätettäessä ja järjestelyissä äänestyspakoilla pyritään ottamaan huomioon esteettömyyden ja vaalisalaisuuden turvaaminen. Tämän vuoksi asia ei ole johtanut muihin toimenpiteisiin laillisuusvalvontani puitteissa, kuin että kiinnitän keskusvaalilautakunnan ja kunnanhallituksen huomiota tarkastuspöytäkirjassa todettujen seikkojen aiheuttamiin ongelmiin esteettömyydelle ja saavutettavuudelle sekä äänestyksen häiriöttömälle kululle.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä toteamani Tuusulan kunnanhallituksen ja keskusvaalilautakunnan tietoon. Lähetän ratkaisuni tiedoksi myös oikeusministeriölle.